

"MODERN PHILOLOGICAL PARADIGMS: INTERACTION OF TRADITIONS AND INNOVATIONS III"

INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
08.05.2023

organizing Committee:

National University of Uzbekistan
Faculty of Foreign Philology
Department of French Philology
Friendship society Uzbekistan-France

TASHKENT 2023

M.B. SADIKOVA. LINGVISTIK TA'LIM MASALLARI: ISPAN TILI O'QITISHDA MADANIYATLARARO ALOQANI RIVOJLANISH	76
X. КУЧКАРОВА. ЖАҲОН АДАБИЁТШУНОСЛИГИДА ЖАНР МАСАЛАСИ	80
N.Q. XAYRULLAEVA. ISPAN TILIDA INFORMATIV O'QISHNI O'RGATISHDA GRAFEME-FONETIK VA MORFOLOGIK KALITLAR METODIDAN FOYDALANISH....	87
Д.Ш. ИСРАИЛОВА. ЧЕТ ТИЛИДА СЎЗ БОЙЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШНИНГ САМАРАЛИ УСУЛЛАРИ.....	91
И.А. ЖЎРАЕВА. ИНГЛИЗ ЛЕКСИКОГРАФИЯСИДА АНТРОПОНИМИК ЛУҒАТЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ	95
Ш.Д. ЭГАМБЕРДИЕВА. ЭТНОКУЛЬТУРНОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ВОСПРИЯТИЯ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ И УЗБЕКОЯЗЫЧНЫХ РЕКЛАМНЫХ СООБЩЕНИЙ.....	101
Z.M. TUXTASINOVA. TIBBIYOT ATAMALARINING NUTQDA SALBIY VAHO IFODASI SIFATIDA QO'LLANILISHI	107
SH. ADAMBAYEVA, G.S. KURBONOVA. FRANSUZ FRAZELOGIYASIDA GENDERNING IFODALANISHI.....	111
G. HOJIYEVA, M. AMRULLOYEVA. FRANSUZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SAN'AT TERMINLARINING ETIMOLOGIK XUSUSIYATLARI TADQIQI.....	115
M.M. ХУДАЙБЕРГАНОВА. РЕКЛАМА МАТНИ ЛИНГВИСТИК ХУСУСИЯТЛАРИ	125
K.SH. КНИКМАТУЛЛАЕВА. FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES	129
M.J. ISROILOVA. TRANSFORMATION SÉMANTIQUE DES UNITÉS PHRASÉOLOGIQUES DU FRANÇAIS	133
Ё.У.СОБИРОВА. ХАЛҚ ОҒЗАКИ ИЖОДИ – ТАРБИЯНИНГ МУҲИМ МАНБАИ	136
M.J. ISROILOVA. KOMPARATIV FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR - PUBLISISTIK MATNLARNING AJRALMAS QISMI SIFATIDA.....	139
F.U. MIRXODJAEVA. LISONIY ONGNI O'RGANISHDA PSIXOLINGVISTIK VA LINGVOKOGNITIV JIHATLAR	144
O. SULTONOVA, D.B. AGZAMOVA. FRAZEOLOGIZMLARGA NAZARIY VA AMALIY YONDOSHUV	147
Г.Н. ТУХЛИЕВА. ДИСКУРС КАК ЭЛЕМЕНТ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ХАРАКТЕРА	151
M.M. АЛИЕВА. ДИСКУРС АНАЛИЗНИНГ НАЗАРИЙ ЖИҲАТДАН ЎРГАНИЛИШИ: ДИСКУРС, ТИЛ, НУТҚ МАСАЛАЛАРИ	155
У.А. БУРИЕВА. ЎЗБЕК ВА ИНГЛИЗ ТИЛШУНОСЛИГИДА ТЎЛИҚСИЗ ГАПЛАРНИНГ ТАСНИФЛАНИШИ	160
D.B. AGZAMOVA. STRUCTURE-FORMING FACTORS OF MEDIA COGNITIVE STRUCTURES.....	163
Н.Р. АБДУЛЛАЕВА. ОЛАМНИНГ ЛИСОНИЙ МАНЗАРАСИ ВА КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИ ЛЕКСИКАСИ	166
S.R. BABAЕVA, M.B. ERMUKHAMMADOVA. THE ROLE OF CULTURE IN SIMULTANEOUS INTERPRETING	169

FRANSUZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI SAN’AT TERMINLARINING ETIMOLOGIK XUSUSIYATLARI TADQIQI

Hojiyeva Gulchehra

Buxoro davlat universiteti

Fransuz filologiyasi kafedrasida katta o‘qituvchisi,
filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Amrulloeva Mexriniso

Buxoro davlat universiteti

4-bosqich talabasi

Annotation: This article is devoted to the study of art, its role in social life, the extended analysis of the etymology of the terms related to art in French and Uzbek languages, as well as linguistic and cultural characteristics.

Keywords: human artistry, etymology of terms, embroidery, bakhshi, allemande, annonce, étude.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению искусства, его роли в общественной жизни, расширенному анализу этимологии терминов, относящихся к искусству, во французском и узбекском языках, а также лингвокультурологическим особенностям.

Ключевые слова: художественность человека, этимология терминов, вышивка, бахши, allemande, annonce, étude.

Annotatsiya: Ushbu maqola san’at, uning ijtimoiy hayotda tutgan o‘rni, tilshunoslikda san’atga oid terminlar etimologiyasining fransuz va o‘zbek tillaridagi cho‘g‘ishtirma tahlili hamda lingvo-kulturologik xususiyatlari tadqiqiga bag‘ishlangan.

Kalit so‘zlar: inson san’atkorligi, terminlar etimologiyasi, kashta, baxshi, allemande, annonce, étude.

Ta’kidlash joizki, istiqlol yillarida nafaqat erk va hurriyat, balki, ko‘pmingyillik an’analar, urf-odatlar, moddiy va ma’naviy me’rosimiz qayta tiklandi, balki, ularni butun dunyoda namoyish etish orqali faxrlanish imkoni paydo bo‘ldi. Bu borada xususan, tilshunos olimlar zimmasida ulkan mas’uliyat yotadi, binobarin, bunday nodir, durdona san’at turlarini jahon tillariga tarjima qilish, qiyosiy va chog‘ishtirma o‘rganish orqali tahlil etish bevosita bugungi kun tilshunosligi va terminshunosligining eng dolzarb masalalari qatoridan o‘rin olgan.

San’at – insoniyatning ijodkorlik qobiliyatini amalda ko‘rsatib beruvchi va uning did, izlanish hamda estetik tuyg‘ularini namoyon etuvchi yo‘ldir. Insonlar tomonidan biror-bir ish, narsa, buyumlarning mohirlik bilan bajarilishi hamda maromiga yetkazib ishlanishi insonning san’atkorlik darajasini anglatadi. Shu boisdan ham yozuvchi, aktyor, rassom, bastakor, haykaltarosh, me’mor, kulol va boshqa ijodkorlarning yaratgan asarlari san’at asari bo‘lib hisoblanadi. San’atda har bir ijodkor o‘z-o‘zicha izlanadi, mehnat qiladi. Adabiyot, musiqa, teatr,

kino, sirk, tasviriy va amaliy bezak, me'morchilik kabi o'ziga xos san'at turlari ham ana shunday izlanishlar mahsulidir.

Tilshunoslik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, tillar bir-biridan himoyalalmagan, ya'ni, bir til boshqa bir tildan tovushlar, so'zlar va birikmalarni o'zlashtirishi mumkin. Ta'kidlash joizki, o'zbek musiqa va san'atiga doir ko'plab terminlar asl fransuz tilidan kirib kelgan. Shu ma'noda o'zbek va fransuz tillaridagi san'atga doir terminlarning leksik-semantik hamda milliy-madaniy ifodalanilishi tahlili jarayonida ikki noqardosh til – fransuz va o'zbek tillarida san'at terminlariga oid lisoniy birliklarning o'ziga xos mushtarak va differensial belgilarini, milliy madaniyat bilan uyg'un bo'lgan madaniy dominantlarni, mazkur terminlarning lingvokulturologik jihatlarini etimologik nuqtai-nazardan quyidagicha tahlil etdik:

Adabiyot san'ati termini *avangardizm* fransuz tilidagi *avant-garde* leksemasidan tilimizga kirib kelgan va u XX asrning adabiyot va san'atida qator zamonaviy oqimlarning umumiy shartli nomi bo'lib, avangardizm tarafdorlari adabiyotni va san'atni tubdan yangilashni, uning shakli va ifodaviy imkoniyatlarini kengaytirishni o'z oldilariga maqsad qilib qo'ygan edilar [Sayfullaev B.S., 2014:4].

Peyzaj (*paysage* – mamlakat, joy – *pays* hamda *-age* qo'shimchasi birikishidagi ifoda hisoblanadi. Rassomlik rangtasvir, grafika va haykaltaroshlikda tabiatni aks ettiruvchi janr yoki shu janrda yaratilgan alohida asar mazmunida, shuningdek, adabiyotda badiiy so'z vositasidagi tabiat tasviri, ifodasida yozuvchining o'z asarida tanlagan ifoda usuli va ijodiy uslubi bilan bog'liq holda turlicha vazifalarni bajarishi mumkinligi oydinlashadi [Sayfullaev B.S., 2014:139].

Flajolet (*flageolet* – kichik fleyta) birinchi ma'nosida puflama musiqa cholg'u asbobi, bo'ylamasiga chalinadigan yuqori registrli fleyta, ikkinchi mazmunda organ, figarmoniya registri; uchinchi ma'nosida torli sozlarning o'ziga xos (chiyillaydigan) tembrga ega, toriga barmoq bilan sal tegish orqali hosil qilinadigan yuqori ton obertonlar flajolet cholg'usi tovushini eslatgani uchun shunday nom olib, termin sifatiga kirgan [Sayfullaev B.S., 2014:242].

Akkordeon (*accordéon*) 1) chap qo'l tomonda tayyor akkordlari bo'lgan tilchali musiqa asboblarning umumiy nomi bo'lib, 1829 yilda paydo bo'lgan. Bir tugmachasi bosilsa, butun akkord sadolangan. Yana bir mazmuni garmon: 2) o'ng qo'l tomonda fortepiano toifasidagi klaviaturasi bo'lgan bayansifat cholg'uning nomi. Mazkur musiqa asbobi O'zbekistonda 50 yillardan professional va havaskorlik ansambllari tarkibidan o'rin olgan [Sayfullaev B.S., 2014:9].

Benefis atamasi (*bénéfice* – foyda, tushum) to'la yoki qisman teatr jamoasi yoki ayrim aktyorga to'lanadigan pul miqdorini anglatadi. *Allemanda* (*allemande*) Fransiyada XVI asrdan buyon ma'lum qadimiy raqslardan biri sifatida XVII-XVIII asrlarda u fransuzcha *syuita* nomi bilan ataluvchi klavesin lyutnya yoki orkestr uchun yozilgan musiqa asarining asosiy qismlaridan biri bo'lib, o'z xarakteri bilan prelyudiyaga yaqin hisoblanadi. *Ansaml* (*ensemble* – birgalikda) atamasi vokal yoki cholg'u musiqa asarining bir necha ijrochisi tomonidan ijro etilishi hamda bir guruh artistlarning bir butun badiiy jamoa holida chiqishi, shuningdek, uncha katta bo'lmagan ashulachi, vokal yoki cholg'uchi sozandalar jamoasi uchun yaratilgan musiqa asari sanaladi. Ijrochilar soniga ko'ra, bu ansambllar turlicha ataladi. Spektakldagi oliy maqsadni ro'yobga chiqarish yo'lida aktyorlar va boshqa ijodkorlarning badiiy ijodiy yaxlitligi ham shu termin bilan yuritiladi [Sayfullaev B.S., 2014:9].

Teatr va kino sohasiga oid *anons* (fransuz tilidagi *annonce* – ommaviy axborot va e'lon semalarini anglatib, spektakl haqida oldindan beriladigan e'lon), *beletaj* (*belle* – chiroyli, *étage* – qavat ma'nosida, odatda, amfiteatr bilan parter ustiga quriladigan, o'rindiqlar qo'yilgan aylana

peshayvon), *artist* (*artiste* leksemasidan atama shakliga kirgan. Fransuz tili leksikasiga lotin tilidan kirib kelgan *artistaning* kasb-hunar, san'at, bilimdon ma'nolari mavjud. Dramatik spektakl, kinoda rol, opera va balet partiyalari, estrada konsert va sirk nomerlari ijrochisi; teatr va kinoda aktyor, aktrisa; keng ma'noda san'atning muayyan sohasidagi ijodkor, sozchi, ashulachi), *montaj* atamasi fransuz leksik birligiga oid *montage* – yig'ish mazmunida radioeshittirish, televidenie, estrada san'ati, suratkashlik va ayniqsa, film yaratishdagi ijodiy va texnik jarayon, suratga olingan alohida kadrlarni tanlash va ularni bir-biri bilan bog'lash jarayoni), *pesa* (fransuz tilidagi *pièce* birinchi mazmunida teatr, shuningdek, radio televideniyada qo'yish uchun mo'ljallangan dramatik asar hamda yakkanavoz sozanda yoki cholg'uchilar ansambli uchun kichik musiqa asari), *parter* (*parterre* – yer bo'ylab – san'at termini teatr, kinoteatr va konsert zallaridagi tomoshabinlar o'tiradigan, sahnaga nisbatan past joy), *rol* (*rôle* – ijro, atama sifatida sahna va ekranda aktyor tomonidan ijro etilgan badiiy obraz yoki aktyorning spektakl davomidagi nutqi hamda ko'chma ma'noda vazifa, ahamiyat, mavqe, hissa), *etyud* (*étude* – mashq, o'rganish, g'ayrat qilish – tasviri san'atda borliqdan uni o'rganish maqsadida yaratilgan asar) singari atamalar bugungi kunda ham qo'llanilib, o'zbek san'at terminlar qatoridan o'rin olgan [Hojiyeva G.S., 2023:79-80].

Galereya fransuz tilidan olingan san'at termini hisoblanib *galerie*:

- 1) peshayvon, bostirma; binolarda yon devorlaridan biri o'rniga ustunlar o'rnatilgan usti yopiq, uzun, ensiz ayvonli qurilma; uzun balkon;
- 2) yon devorlarining biri oynavand qilib qurilgan uzun zal;
- 3) o'rta asrlarda saroy va uylarning rasm va haykallar bilan bezatilgan yo'laklari;
- 4) tomosha zalining yuqori yarusi (o'rindiqlari);
- 5) ko'pgina badiiy muzeylarning nomi sifatidagi ahamiyatiga egadir [Hojiyeva G.S., 2023:83].

Fransuzcha rassomlik terminlarining ko'pchiligi rus rassomlik terminologiyasi o'zlashtirishi uchun baza vazifasini o'tagan bo'lsa, ayrimlari uchun fransuz tili ham vosita vazifasini o'tagan. Fransuzcha pavilon (*papilio*), fiksaj (*fixus*), medalon (*metallum*), mozaika (*mosaico*), model (*modulus*) so'zlarini lotin tilidan fonetik qurilishini moslab o'zlashtirilgan bo'lsa, yana shu tilga perspektiv so'zini *perspicero*, fiksativ so'zini *fixus*, dekorativ so'zini *decorare*, avangardizm so'zini *avante*, naturalizm so'zini *natura* degan lotin tiliga doir leksemalardan yasab olgan. Fransuz tilidan ruschaga o'zlashtirilgan relief so'zi italyancha *rilievo*, barokko so'zi italyancha *baracco* so'zidan fonetik moslab olingan Fransuzchadan o'zlashgan akademizm termini asli yunoncha *academeta* so'zidan bo'lib, u lotin tiliga *academia* holida o'zlashgan va fransuz tiliga termin sifatida yasab olingan. Akvarel termini fransuzchaga italyancha *aquarelle* so'zidan olingan bo'lib, u italyan tiliga lotincha *aqua* so'zidan kirib kelgan. [Toshniyozova G.S., 2015: 44].

Bundan tashqari o'zbek tiliga o'zlashgan ***kashta*** (*forscha* ekilgan, urug' qadalgan, ishlov berilgan) [O'zbek tilining izohli lug'ati., 2008:338]. termini leksik-semantik jihatdan qo'lda (igna, ilmoqli igna, ilmoqli bigiz bilan) yoki mashinada, asosan, matoda (bo'z, satin, chit, shoyi, baxmal) va charm (etik, mahsi, pichoq g'ilofi) ga igna bilan tikib tushirilgan gul, rasm, chiziq [O'zbekiston nomoddiy madaniy merosi., 2017:208]; ***baxshi*** (sanskritcha «blikshu» – budda ruhoniysi, donishmandi; duoxon; darvesh) atamasi 1) xalq qo'shiqlari va dostonlarini yoddan kuylovchi shoir, oqin; 2) eskirgan so'z, ibora yoki tarixiy termin sifatida Buxoro xonligida qurilish uchun belgilangan mablag'larning hisob-kitobini nazorat qiluvchi lavozimidagi kishi; 3) turkmanlarda urug' oqsoqollarini «*baxshi*» deb atashgan; 4) Alisher Navoiyning «Munshaot» asarida «kotib»,

«mirzo» ma'nolarida tilga olingan; 5) O'rta Osiyoning janubiy hududlarida baxshi «yuzboshi», «sozanda», Tojikistonning o'zbek laqaylari orasida «soqi», Farg'ona vodiysida «sanovchi», shuningdek «jirov», «jirchi», «oqin» kabi nomlar bilan yuritilishini ta'kidlash o'rinlidir [Hojiyeva G.S., 2023:51,106].

Shu o'rinda o'zbek rassomchiligi terminlariga rus rassomchiligi terminlari va u orqali fransuz, nemis, italyan, lotin va yunon tillariga mansub terminlar o'z ta'sirini o'tkazib, ular hisobiga o'zbek rassomlik terminologiyasi boyigan, deyish mumkin. Rus tili orqali Yevropa tillaridan, ayniqsa, fransuz, lotin tiliga oid terminlar salmoqli miqdorda, nemis va italyan tillaridan sanoqli miqdorda o'zlashtirilgan. Yunon tilidan o'zlashtirilgan terminlar uncha ko'p bo'lmasa ham, nihoyatda qadimiydir. Rus tili vositachiligida Yevropa tillaridan o'zlashtirilgan terminlar ichida o'zbek tilida, o'zbek rassomchiligi terminologiyasi o'z boyligini eroniy tillar, arab tillari, rus tili va u orqali fransuz, nemis, italyan, lotin, yunon tillar rassomligi terminlari hisobiga to'ldirib borgan. O'zbek rassomligi terminlari tarkibida fransuz va lotin tili terminlari salmoqli miqdorni tashqil qiladi.

Xulosa o'rnida har bir fan, har bir san'at sohasida juda katta terminologik boylik bor, jumladan fransuz va o'zbek tillaridagi san'at terminlarining ham keng leksik hududni qamrab olganligini aytish mumkin.

Shuningdek, qaysi bir soha bo'lmasin uni tilshunoslik nuqtai nazaridan tadqiq qilmoqchi bo'lsak, o'sha tilning tarixiy ildizlari, shakllanishi, taraqqiyot bosqichlari bilan birgalikda leksikasiga, atama va terminlariga va qolaversa, ularning milliy-madaniy, qiyosiy-tarixiy xususiyatlariga ham murojaat qilish joiz bo'ladi.

Va nihoyat, fransuz va o'zbek tilshunosligida tarmoqlar terminologiyasini o'rganish bo'yicha yetarli tajribalar to'plangan, qator sohalar terminlari ilmiy tahlildan o'tkazilgan va ularning fransuz va o'zbek adabiy tillaridagi o'rni, mavqei tasvirlangan bo'lsa-da, mazkur sohadagi barcha tadqiqotlar poyoniga yetgan, unga xos barcha muammolar to'la o'z yechimini topgan, – degan xulosaga olib kelmaydi. Chunki jamiyat o'z taraqqiyotini ta'minlash uchun hamma davrda ilm-fanni rivojlantirish va uning muammolarini tadqiq qilishga alohida e'tibor qaratadi. Qolaversa, terminologiya borasida, ayniqsa, san'at terminosferasining fransuz va o'zbek tillarida chog'ishtirilishida ham qilinishi lozim bo'lgan ishlar talaygina va hozirgacha mazkur soha terminlarining mazmuni va ko'lami haqida yagona to'xtamga kelingan emas. Albatta, ularning ikki noqardosh til doirasidagi san'at terminlarining etimologik tadqiqi chog'ishtirma tilshunoslik ravnaqiga muayyan darajada yo'l ochadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Hojiyeva G.S. San'atga oid terminlarning leksik-semantik va milliy-madaniy tahlili (fransuz va o'zbek tillari misolida). Falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Buxoro, 2023. – B.97.
2. O'zbekiston nomoddiy madaniy merosi. YuNESKO ishlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi milliy komissiyasi. – Toshkent, 2017. – B.3.
3. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildlik. 2-jild. – Toshkent, «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi», 2008. –B. 338.
4. Sayfullaev B.S. Madaniyat va san'at atamaları qomusiy lug'ati. – Toshkent, 2014. – B.4.
5. Toshniyozova G.S. O'zbek tilidagi rassomlik atamaları tadqiqi. – Toshkent, «Navro'z», 2015. – B.44.

6. Hojiyeva G.S. Gi de Mopassanning “Azizim” romanidagi iboralarning leksik-semantik xususiyatlari. BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI. – Toshkent, 2013/3(51). – B. 12-14.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:5nxA0vEk-isC
7. Hojiyeva G.S. Gyustav Flober ijodida frazeologizmlarning tutgan o‘rni. FILOLOGIYA MASALALARI. Ilmiy to‘plam, 6-kitob. – Buxoro, 2013. – B. 257-260.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:8k81kl-MbHgC
8. Hojiyeva G.S. O‘tli frazeologik birliklarning lingvistik xususiyatlari. Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universiteti, Ilmiy muzokara: filologiya, lingvistika va pedagojika masalalari. – Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, 20 may 2015 yil. – B. 36-37.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:MXK_kJrjxJIC
9. Hojiyeva G.S. Tilshunoslikda ko‘p ma‘noli frazeologizmlar semantikasi. “XXI asr — intellektual avlod asri” hududiy ilmiy-amaliy anjuman to‘plami. – Buxoro, 2015 yil 5-6 iyun. – B. 84-87.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:3fE2CSJlrl8C
10. Hojiyeva G.S. Frazeologik birliklar fransuz, rus va o‘zbek tilshunoslari talqinida. Tilning leksik-semantik tizimi, qiyosiy tipologik izlanishlar va adabiyotshunoslik muammolari, Materiallar to‘plami VII. – Toshkent, 2016. – B. 351-356.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:kNdYIx-mwKoC
11. Hojiyeva G.S. “Être” fe‘li vositasida yasalgan iboralarning tarjimada berilishi. FILOLOGIYA MASALALARI, Ilmiy maqolalar to‘plami. – Toshkent, “Navro‘z” nashriyoti, 2016. – B.305-308.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:KlAtU1dfN6UC
12. Hojiyeva G.S. Fransuz tilidagi qora rang vositasida yasalgan frazeologizmlarning o‘zbek tilida berilishi. Ta‘lim tizimining barcha bosqichlarida chet tillarni o‘qitishni yanada takomillashtirish istiqbollari. Materiallar to‘plami. Toshkent, “Turon-Zamin-Ziyo” nashriyoti, 2016. – B.129-132.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:Zph67rFs4hoC
13. Hojiyeva G.S. Ranglar vositasida hosil bo‘lgan iboralar semantikasida tarjimaning tutgan o‘rni. Til birliklarini qiyosiy-tipologik va lingvomadaniyatshunoslik yo‘nalishlarida tadqiqi va ularning chet tillarni o‘qitishdagi o‘rni. Respublika ilmiy-amaliy anjumani maqolalar to‘plami. Toshkent, “TURON-IQBOL”, 2017 yil 5 aprel. – B.191-193.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:ULOm3_A8WrAC
14. Hojiyeva G.S. “Oq” rang vositasida hosil bo‘lgan frazeologik birliklarning badiiy tarjimada berilishi. Til birliklarini qiyosiy-tipologik va lingvomadaniyatshunoslik

- yo‘nalishlarida tadqiqi va ularning chet tillarni o‘qitishdagi o‘rni. Respublika ilmiy-amaliy anjuman maqolalar to‘plami. Toshkent, “TURON-IQBOL”, 2017 yil 5 aprel. – B.193-195.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:YOwf2qJgpHMC
15. Hojiyeva G.S. Fransuz tilidagi ranglar vositasida yasalgan otli va fe‘lli iboralarning ma‘no xususiyatlari (“Oq” rang misolida). Chet tillarini o‘qitishda kommunikativ yondashuv: til, tafakkur va madaniyat. Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Buxoro, 2017 yil 10-11 noyabr. – B.79-81.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:kc_bZDykSQc

 16. Hojiyeva G.S. Gyustav Floberning “Bovari xonim” romani matnida uchrovchi “rouge” rangidan yasalgan frazeologik birliklar va ularning tarjimalari tahlili. Filologiya ilmining dolzarb masalalari. Ilmiy maqolalar to‘plami, 3-kitob. Qarshi-2017.– B.138-140.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:4TOpqqG69KYC

 17. Hojiyeva G.S. Iboralarda ranglar semantikasi. Ilm-fan, ta‘lim-tarbiya va innovatsion g‘oyalar. Respublika ilmiy-metodik maqolalar to‘plami. Buxoro, 2018. – B.124-126.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:M3ejUd6NZC8C

 18. Hojiyeva G.S. Fransuz tilidagi “qizil” (“rouge”) rang vositasida hosil bo‘lgan frazeologik birliklar semantikasi (Prosper Merime asarlari misolida). O‘zbek tilshunosligi masalalari. Davriy to‘plam. 8- son. Qarshi, “Nasaf”, 2018. – B.144-146.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:qxL8FJ1GzNcC

 19. Hojiyeva G.S. Tilshunoslikda ranglar vositasida yasalgan iboralarning leksik-semantik ahamiyati. Ta‘lim tizimining barcha bosqichlarida chet tillarni o‘rganishni yanada rivojlantirishning afzalliklari. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to‘plami. Buxoro, 2018. – B.27-29.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:aqlVkmm33-oC

 20. Hojiyeva G.S. Fransuz hamda o‘zbek tillarida musiqa va san‘atga oid terminlarning xususiyatlari. Pragalingvistika, funksional tarjimashunoslik va til o‘rgatish jarayonlari integratsiyasi. Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami. Buxoro, 2018 yil, 15-16 noyabr. – B.246-248.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:4DMP91E08xMC

 21. Hojiyeva G.S. Fransuz tilidagi ranglar vositasida hosil bo‘lgan frazeologik birliklar semantikasi. Pedagogik mahorat. Ilmiy-nazariy va metodik jurnal, 2-son. Buxoro, 2018. – B.252-255.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:Wp0gIr-vW9MC

 22. Hojiyeva G.S. Nasriddin Afandi latifalari tarjimasi va ularning tarbiyaviy ahamiyati. Xotin-qizlarning fan, ta‘lim, madaniyat va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish

- sohasidagi yutuqlari. Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya. Jizzax, 2019 yil 17-18 may. – B.440-442.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:mVmsd5A6BfQC
23. Hojiyeva G.S. Nasriddin Afandi siymosining tarixiy va madaniy ahamiyati. Buxoroni turizm chorrahasiga aylantirish imkoniyatlari. Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya. Buxoro, 2019 yil 29-may. – B.253-256.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:9ZIFYXVOiuMC
24. Hojiyeva G.S. Alisher Navoiy ijodi — o‘zbek va fransuz xalqlari o‘rtasidagi ma’naviy ko‘prik. Buxoroni turizm chorrahasiga aylantirish imkoniyatlari. Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya. Buxoro, 2019 yil 29-may. – B.127-128.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:QIV2ME_5wuYC
25. Hojiyeva G.S. Maktabgacha ta’lim bosqichida musiqa terminlarining fransuz tilida o‘rgatilishi. Buxoro davlat universiteti hamda Janubiy Ural davlat gumanitar-pedagogika universiteti bilan hamkorlikda “Maktabgacha ta’lim tizimida noan’anaviy texnologiyalar va integratsiya”. Xalqaro ilmiy-nazariy va amaliy maqolalar to‘plami. Buxoro, 2019 yil. – B.153-158.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:dhFuZR0502QC
26. Hojiyeva G.S. Alisher Navoiy ijodiga bo‘lgan qiziqish lug‘atlarning yaratilishiga sabab bo‘ldi. Ta’lim tizimida chet tillarini o‘rganishning zamonaviy muammolari va istiqbollari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman. Buxoro, 5-6 mart 2020 yil. – B.77-80.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:7PzlFSSx8tAC
27. Hojiyeva G.S. San’at terminlarining milliy madaniy tadqiqi. Xorijiy tillarni o‘rgatishda zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanishning maqsad va vazifalari hamda dolzarb usullari. Respublika onlayn ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami. Buxoro, 2020 yil. – B.87-89.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:L8Ckcd2t8MC
28. Hojiyeva G.S. Terminologiya va terminlarning milliy-madaniy tadqiqi. Buxoroning islom sivilizatsiyasidagi o‘rni va unga qo‘shgan hissasi. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami. Buxoro, 28-29-may 2020 yil. – B.1167-1170.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:9yKSN-GCB0IC
29. Hojiyeva G.S. O‘zbek tilidagi san’at terminlari tarjimasida milliy o‘ziga xoslik va lingvistik tahlil. O‘zbekistonning mustaqillik davridagi yangi tarixi va falsafiy tafakkurining dolzarb muammolari. Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, Samarqand, 2020 yil. – B.430-433.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:qjMakFHDy7sC

30. Hojiyeva G.S. SAN'AT TERMINLARI TARJIMASINING LINGVO-MADANIY XUSUSIYATLARI (fransuz va o'zbek tillari misolida). "O'zbekistonning mustaqillik davridagi yangi tarixi va falsafiy tafakkurining dolzarb muammolari" respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari Samarqand, 2020 yil. – B.433-436.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:zYLM7Y9cAGgC
31. Hojiyeva G.S. SAN'AT, XUSUSAN, MUSIQAGA OID TERMINLARNING LEKSIK-SEMANTIK HAMDA MILLIY-MADANIY TAHLILI (fransuz va o'zbek tillari misolida). O'zbek tilida xoreografik terminlarning shakllanishi: bugungi holati va taraqqiyot bosqichlari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari Toshkent, 2021. – B.60-69.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:2osOgNQ5qMEC
32. Hojiyeva G.S. SAN'AT VA MUSIQA TERMINLARI TARJIMASIDA MILLIY O'ZIGA XOSLIK VA LINGVISTIK TAHLIL (o'zbek va fransuz tili materiallari misolida). O'zbek tilida xoreografik terminlarning shakllanishi: bugungi holati va taraqqiyot bosqichlari. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari Toshkent, 2021. – B.69-74.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:IjCSPb-OG4C
33. Hojiyeva G.S. "SAN'AT" TERMININING FRANSUZ VA O'ZBEK TILI LUG'ATLARI ASOSIDA LINGVO-MADANIY TAHLILI. Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik: muammo, yechim va istiqbollar. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman. Buxoro, 2021. –B.62-68.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:Tyk-4Ss8FVUC
34. Hojiyeva G.S. Linguovoculary Properties Of Art Terms (On The Example Of French And Uzbek Languages). International Journal of Progressive Sciences and Technologies (IJPSAT). ISSN: 2509-0119. Vol. 25 No. 1. February 2021, pp. 09-15
<http://ijpsat.es/index.php/ijpsat/article/view/2746>
35. Gulchehra Hojiyeva. NATIONAL IDENTITY AND LINGUISTICAL ANALYSIS OF TRANSLATION OF ART TERMS IN UZBEK LANGUAGE. Journal of Contemporary Issues in Business and Government. P-ISSN: 2204-1990. Vol. 27, No. 2, 2021. Pages 1651-1660. DOI: 10.47750/cibg. 2021.27.02.174
https://www.cibgp.com/article_9597.html
36. Hojiyeva G.S. Navoiy ijodiyoti yevropa tarjimonlari nigohida. New research on the works of Alisher Navoi and Zahiruddin Muhammad Babur. "Research and education" Scientific Research Center. T., 2022 yil 25 fevral. – B. 472-476.
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:ZeXyd9-uunAC
37. Hojiyeva G.S. In the translation of language units of art lexicosemantic properties (on the example of French and Uzbek). Indonesian Journal of Innovation Studies Vol. 18 (2022): April 2022. DOI: 10.21070/ijins.v18i.612 . Article type: (Innovation in Economics, Finance and Sustainable Development) – P. 6-12.

- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:eQOLeE2rZwMC
38. Hojiyeva G.S. Zargarlik va zardo'zlikka oid terminlarning tarixi va ularning lingvokulturologik xususiyatlari (o'zbek va fransuz tillari misolida). Inson qadri – taraqqiyot strategiyasining asosi. Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi. Buxoro, 2022. – B. 115-119.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:IWHjjKOFINEC
39. Hojiyeva G.S. Fransuz va o'zbek tillaridagi can'at terminlarining lingvomadaniy xususiyatlari tahlili. O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI. Toshkent, 2022, [1/3] ISSN 2181-7324. – B. 295-297.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:ufrVoPGSRksC
40. Hojiyeva G.S. San'atga oid lisoniy birliklar tarjimasida leksik-semantik xususiyatlar (fransuz va o'zbek tillari misolida). Til, adabiyot, tarjima, adabiy tanqidchilik: zamonaviy yondashuvlar va istiqbollar. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to'plami. Buxoro, 2022 yil 15 aprel. – B. 163-166.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:roLk4NBRz8UC
41. Hojiyeva G.S. "RAQS" TERMINING O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDAGI LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI. Inklyuziv ta'lim: imkoniyati cheklangan bolalar va raqs san'ati. IV Xalqaro ilmiy – amaliy konferensiyasi materiallari. Toshkent, 2022. – B. 361-367.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&pagesize=80&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:qUcmZB5y_30C
42. Hojiyeva G.S. O'zbekcha-fransuzcha fransuzcha- o'zbekcha lug'at. Dictionnaire ouzbek-français français- ouzbek. Musiqa va san'at sohasiga oid ikki tilli lug'at (o'quv-metodik qo'llanma). Buxoro, 2018.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:Se3iqnhoufwC
43. Hojiyeva G.S. San'atga oid terminlarning leksik-semantik va milliy-madaniy tahlili (fransuz va o'zbek tillari misolida). Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Buxoro, Durdona, 2023. – B.147.
- https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFhC4PMAAAAJ&citation_for_view=LFhC4PMAAAAJ:hC7cP41nSMkC&gmla=ABEO0YqXDo0Nt1lbAiunroshJtgb5cWaba-mcYzb6LVVcRNW_yTzlK0X_D7uvIu_KhNZEWMREhLv6OlZMwDVmqP7aOKzHZyr0pR0Ys3KHCwA&sciund=16643808825060679161&gmla=ABEO0YqxrSsCO-Bdtgd9lQESPKkDLLpUeKOpiTKfobKH4NxLrz-lu9HeKHkMBvv_BQNLtq56KhYkijxFdnNKC57FihssSxl5SX_icPTFplm2Yg&sciund=5986031540551002146
44. Hojiyeva G.S. San'atga oid terminlarning leksik-semantik va milliy-madaniy tahlili (fransuz va o'zbek tillari misolida). Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. – Buxoro, Durdona, 2022 yil 28 dekabr. – B.56.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LFc4PMAAAAJ&citation_for_view=LFc4PMAAAAJ:-f6ydRqryjwC

45. Murtozayev Shahobiddin Bahriddinovich. The Spiritual Heritage of Abu Hafs Umar Suhrawardi and it's significance for the Contemporary World. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY VOLUME: 02 ISSUE: 03 MARCH 2021 (ISSN: 2660-6836).

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=x31yD6sAAAJ&citation_for_view=x31yD6sAAAJ:2osOgNQ5qMEC

46. Murtozaev SH.B. Oh the Manuscript of “Avariful-maarif” (Those People Recognizing Enlightenment) of Shakhbuddin Umar Sukhravardi. International Journal on Integrated Education. – T. 2. – №. 5. – P. 166-169.

<https://journals.researchparks.org/index.php/IJIE/article/view/198>

47. Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich SHIHABUDDIN AL-SUHRAWARDI'S VIEWS ON SUFISM AND HIS SCIENTIFIC HERITAGE IN CENTRAL ASIA *American Journal of Social and Humanitarian Research*, Vol. 3 No. 6 (2022): American Journal of Social and Humanitarian Research Article Published : June 12, 2022.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=tr&user=x31yD6

48. Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich, SOUL AND LUST (Based on Abu Hafs Umar Suhrawardi's work “Awarif ul-marif”). International Conference on Research Identity, Value and Ethics (USA). 2023, - P. 37-41.

<https://conferenceseries.info/index.php/ICRIVE/article/view/737/656>